

ניהול אחד ומשולב לרצועת החוף והים

הול אחד ומשולב לרצועות החוף והים בישראל

עיקרי הדברים

- המניעים להקמת המנגנון
- מנגנון מוצע
- חלופות וניתוח לפי מאפיינים כלכליים

ניהול אחוד ומשולב לרצועות החוף והים בישראל

רציונל

ניתוח המצב הקיים ברשויות החוף ביחס לניהול רצועת החוף והים שבאחריותן, העלה סדרה של אתגרים: **ניהוליים, כלכליים, סביבתיים ומקצועיים.**

השראה

אמנת ברצלונה מגדירה את הניהול המשולב כאמצעי מומלץ לשיפור ניהול רצועות החוף והים = **גישת ICZM**

בעלי עניין

מרחב התייחסות

אתגרים ארגוניים קיימים

- ✓ ריבוי משרדים - אין גורם אחד מתכלל שאחראי על המדיניות לניהול חופי ישראל. ישנם לפחות ארבעה גופים אחראים ביניהם רט"ג, רמ"י, המדינה- משרד להגנת הסביבה ומשרד הפנים, צה"ל והשלטון המקומי.
- ✓ **חוסר אחידות בניהול רצועות חוף - ניהול רצועת החוף הוא פרטני ותלוי רשות.**
- ✓ חוסר בחופים מוכרזים לשירות הציבור.
- ✓ שיתוף מידע - ברוב רשויות החוף אין כלל נתונים אשר מוצגים לציבור הרחב בדבר סך ההוצאה התקציבית של הרשות על ניהול חופים.
- ✓ תכניות כוללניות - ברשויות שקידמו תכנית כוללנית, הדברים יותר ברורים ומאורגנים, אך ההחלטה לעשות זאת, היא פרטנית ותלויה ראש רשות או מהנדס.
- ✓ ניהול - למרות שברוב הרשויות יש אגף חופים, הוא לא בהכרח הגורם המוביל בניהול החוף. ברשויות רבות החברות הכלכליות מובילות את ניהול החוף, וניכר שיש לעיתים מתח בין הגורמים השונים.

ניהול אחוד ומשולב לרצועות החוף והים בישראל

אתגרים כלכליים קיימים

המניע הכלכלי המרכזי נובע מצורך בטיפול בכשל שוק מסוג מוצר ציבורי

✓ אי שיוויון כלכלי - קיימת שונות גבוהה בין היכולות הכלכליות של הרשויות השונות, לחלק מהרשויות יש יכולת לנהל את הרצועה, לתחזק ולפתח אותה באופן הראוי ולחלקן לא.

✓ תקציב משתנה - לניהול ופיקוח על החופים ממשרד הפנים לתחזוקת החופים. בתקציבים בעיקר עבור רשויות חלשות ומועצות אזוריות גרעוניות ועל כן לרשויות אלה יש חוסר יכולת לפתוח חופים נוספים בשל העול הכלכלי.

✓ עלויות ביטוח - הרשויות המקומיות נתבעות לעיתים לשלם פיצויים בסכומים גבוהים עקב מקרי טביעה, מה שמטיל עליהן עול נוסף וכן דרישת חברות הביטוח להעלות את פרמיית הביטוח עבור הרשויות בשל החשש מתביעות עתידיות.

✓ תקציב תמיכות שאינו בבסיס התקציב - תקציב תמיכות לניקוי החופים המגיע מהמשרד להגנת הסביבה עמד על 13 מלש"ח לשלוש שנים, אך אינו "בבסיס" תקציב המדינה ומותנה בעמידה ב"מדדי נקייון", מצב זה יוצר חוסר יכולת לתכנן תקציב לטווח ארוך.

שיקולים להקמת מנגנון ניהולי מאוחד

- ריבוי משרדים אחראים
- חסר בשטחי חוף לדרישות ההולכות וגדלות
- אחזקת החופים נטל כלכלי משמעותי
- העדר יכולות מקצועיות בנושאי ניהול מערכות ים וחוף
- פגיעות הרשויות הקטנות

-

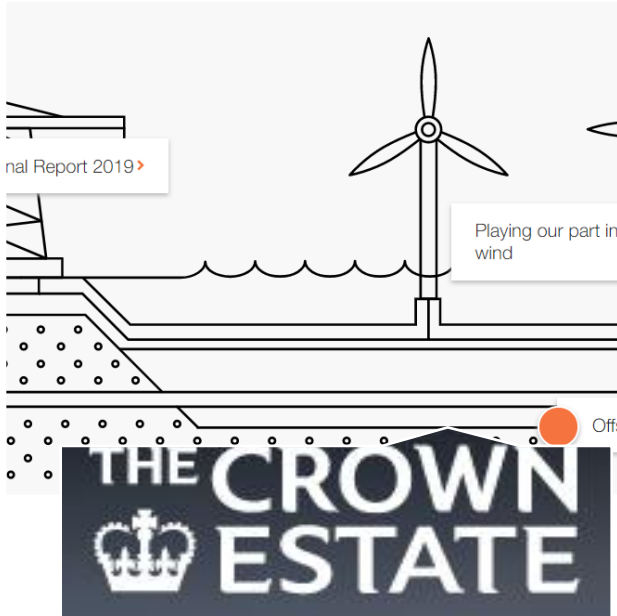

- מוטת השפעה
- הזדמנויות פיתוח
- איגום משאבים
- טיפוח ערכי טבע
- הגנה על המערכת האקולוגית
- טיוב והתאמת דפוסי ניהול
- הגנה על המצוקים

+

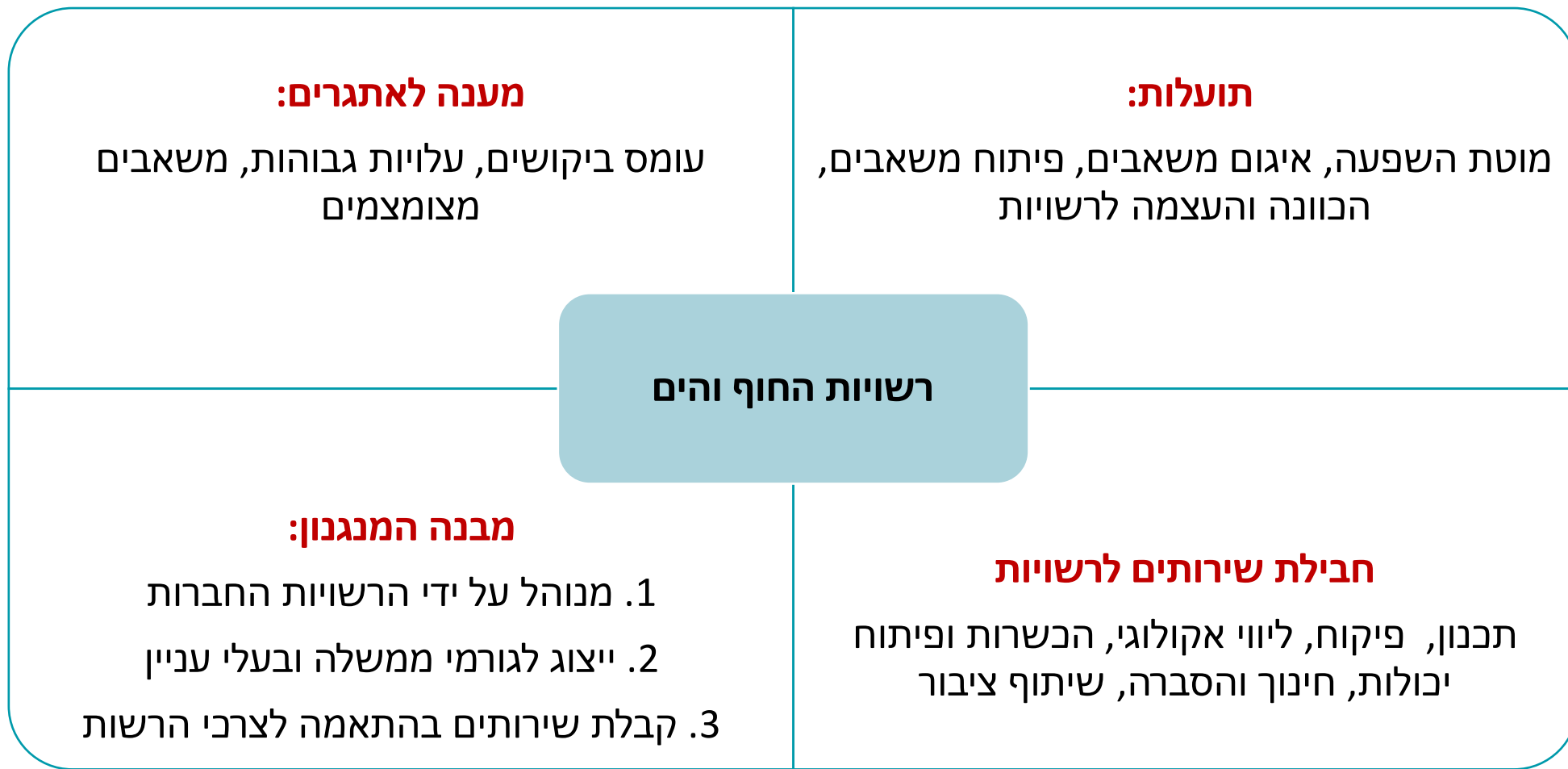

מנגנוני ICZM מסביב לעולם

- הולנד, צרפת וגרמניה הן מדינות שניהול החופים שלהן דומה למה שקיים כיום בישראל - המדינה (או המחוז) היא הבעלים של החופים והם מנוהלים בידי הרשויות המקומיות באופן עצמאי. בשנים האחרונות היה ניסיון ליצור תיאום בין הרשויות המקומיות במדינות האלה ולכן ניתן לומר שהמגמה בהן היא לכיוון של פיקוח ממשלתי על הרשויות ועידוד תיאום ביניהן.

המנגנון המוצע

תחומי פעילות אפשריים

1. **תחזוקה וניהול** – תבחן אפשרות שתחום זה יופעל על ידי רשות הטבע והגנים על ידי האצלת סמכויות מהרשות לגורם המנהל.

בתחילה חופים פתוחים בלבד ובהמשך אם יעלה הצורך גם חופים מוכרזים:

- תקציבי תחזוקת החופים יועברו ישירות מהממשלה לגורם האחראי
- תחזוקת החופים תתבצע בהתאמה לדרישות חוף נקי והדגל הכחול
- רשות מקומית יכולה להצטרף להסדר בכל שלב על פי החלטתה

2. **פעולות קידום ופיתוח מקיים** – פעולות לטיפול וחיזוק רשויות החוף, בהתאם לתחומים הבאים. פעולות אילו יתבצעו מתוך תקציב המנגנון, ממשאבים שיגוייסו ומדמי החברות של הרשויות:

קשרי ממשל	פיתוח מקצועי	רישות	פיתוח נושאי
<ul style="list-style-type: none"> • תיקצוב ופיתוח • תכנון - ייצוג בולחוף • ובוועדה הבינמישרדית • הגנת המצוקים • הערכות לשינויי אקלים 	<ul style="list-style-type: none"> • כנסים • הכשרות • כלים וידע 	<ul style="list-style-type: none"> • שותפות בין הרשויות • קשרים בינלאומיים • קשר עם ארגוני הסביבה והים 	<ul style="list-style-type: none"> • חינוך ותרבות לים וחוף • פיתוח כלכלה כחולה • פיתוח תיירות חופית

תחומי פעילות אפשריים

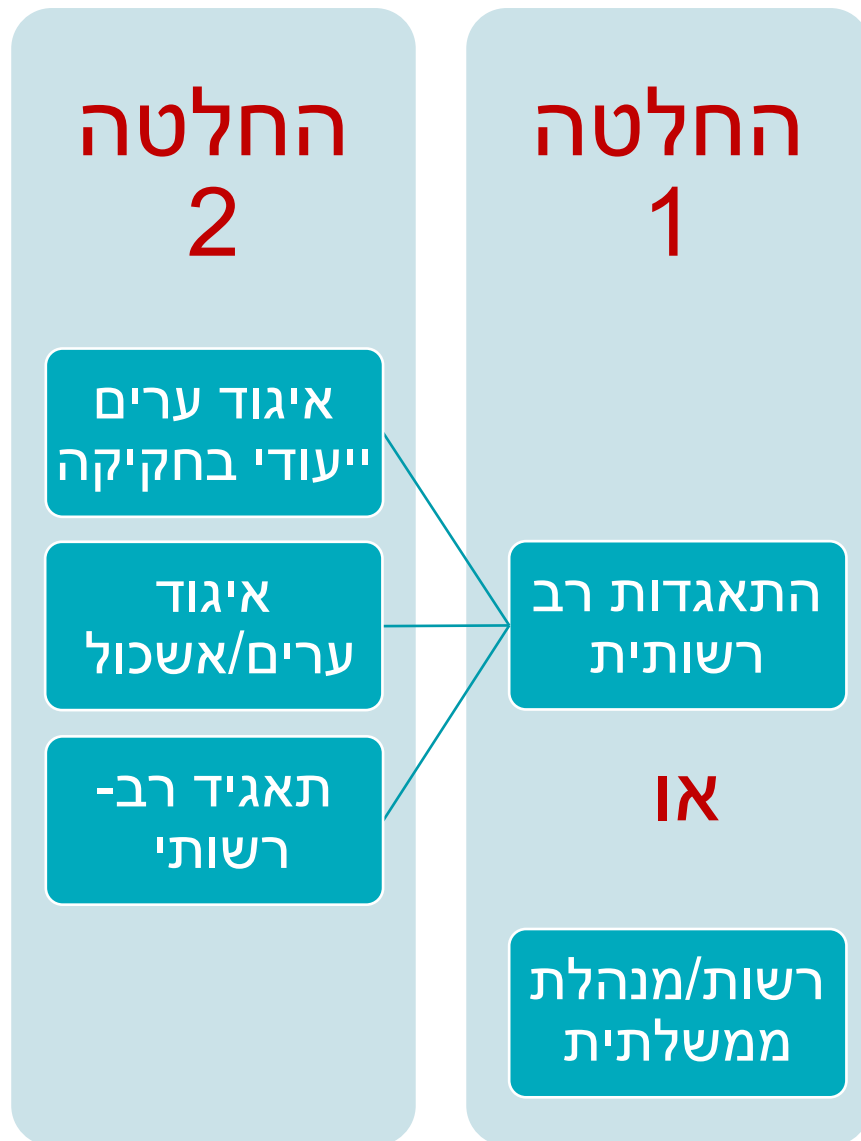
3. שירותי תמיכה מקצועיים – מערך זה יציע לרשויות המקומיות שירותים מקצועיים לניהול ופיתוח רצועות החוף והים בתשלום, שירותים אילו יכללו את התחומים הבאים:

תכנון	אקולוגיה	קהילה	תיירות
<ul style="list-style-type: none"> • תסקירים סביבתי • תכנון פרוגרמתי • תכנון סטטוטורי 	<ul style="list-style-type: none"> • סקרי טבע וים • פעולות שימור וטיפוח 	<ul style="list-style-type: none"> • חינוך • שיתוף ציבור • הסברה 	<ul style="list-style-type: none"> • שיווק וקידום • ייזום פרויקטים

ניהול אחוד ומשולב לרצועות החוף והים בישראל

חלופות למנגנון ניהולי לרצועות החוף והים בישראל

תאגיד רב-רשותי לחוף ולים	איגוד ערים/אשכול לחוף ולים	רשות/מנהלת ממשלתית	
איגוד ערים מבוסס על התאגדות וולונטרית של רשויות שכנות, תוך מיצוי ואיגום משאבים וקידום ראייה אזורית כוללת.	התאגדות של רשויות מקומיות מכוח חוק איגודי ערים במטרה לקדם מטרות משותפות של חברות האיגוד. ניתן להקים בחקיקה ייעודית כמו איגוד ערים כנרת.	גוף שמוקם ומתוקצב ישירות על ידי הממשלה. ניתן לכלול גופים שאינם רשויות מקומיות.	תיאור
אשכולות במתכונת הראשונית	איגוד ערים כנרת איגוד ערים כרמל אשכולות במתכונת הנוכחית	מינהלות נחלים	דוגמה
<ul style="list-style-type: none"> • וולונטרי • התקציב מגיע מהרשויות המקומיות 	<ul style="list-style-type: none"> • נדרשת חקיקה • מסגרת מועדפת על ידי המועצות האזוריות 	<ul style="list-style-type: none"> • סמכויות מצומצמות, ותלות גבוהה בממשלה. 	סוגיות

**איזה סוג של
מנגנון ניהול
לחופים
המוניציפליים?**

תודה רבה

